

BAZI YAYINLANMAMIŞ VE AZ BİLİLEN ANAZARBOS SİKKELERİ

SOME UNPUBLISHED AND RARE ANAZARBOS COINS

Bekircan TAHERER¹

ÖZET

Anazarbos'un sikke mirası R. Ziegler tarafından Kaiser, Heer und Stadtisches Geld adlı anıtsal bütüncesinde ve bir dizi derlemeye ve yayınlarda geniş bir şekilde belgelenmiştir. M.Ö. 1. Yüzyıldan M.S. 260'a kadar 300 yılı aşkın bir süre çalışmış olan Anazarbos darphanesi, birçok hükümdar ve Hadrianus hariç birçok Roma İmparatoru için farklı birimlerde çok sayıda bronz sikke üretmiştir. Roma döneminde, şehir dışı ticari etkinliklerde Roma İmparatorluğuna ait altın ve gümüş sikkeler kullanılmış olmakla beraber, yarı özerk şehir sikkeleri geleneksel olarak şehir içi ticareti idare etmek için kullanılmıştır. Şehir gururunu okşama görevi de yüklenen şehir sikkeleri, kimi zaman abartılı ve gerçeklikten uzak olsa da, üzerinde bulunan tasvirler aracılığıyla bir Roma şehrindeki günlük hayat ve gelişmeler konusunda değerli bilgiler sunmaktadır. İsim değişikliği, şehre verilen parlak unvanlar, tapınaklar ve diğer mimari yapılar, spor karşılaşmaları ve festivaller ve daha fazlasını sikkelerde ilan etme konusunda Anazarboslular hiç utangaç değildi.

Halihazırda bilinen çok sayıdaki malzemeye her yıl birçok yeni sikkenin veya bilinen bazı sikkelerin farklı çeşitlerinin eklenmesi alışılmış bir durumdur ve her yeni malzeme Anazarbos'un tarihi hakkındaki bilgilerimize yenilerini eklemektedir. Bu çalışma bazı az bilinen ve nadir Anazarbos sikkelerine ithaf edilmiştir.

ABSTRACT

The numismatic legacy of Anazarbos in East Cilicia is extensively documented in R. Ziegler's monumental corpus entitled Kaiser, Heer und Stadtisches Geld and in various catalogues and publications. The Anazarbos mint, which was active for over 300 years starting from the 1st century BC to AD 260, produced a tremendous amount of bronze coins in multiple denominations for many rulers and Roman emperors except for Hadrian. While imperial coinage in silver and gold must have been the main means of exchange for external transactions, quasi-autonomous civic coinage during the Roman period traditionally served to

¹ Bağımsız Araştırmacı-Sikkebilimci, Vancouver, BC Kanada, bekircant@yahoo.com
Sayın Editör Dr. F. Fatih Gülşen'e, Uluslararası Anazarbos kitabına katkıda bulunmak için yaptığı nazik davet nedeniyle teşekkür ederim.

hirlerinde bazı üretim sendikalarının olduğu yazıtlarla tespit edilmiştir. Başka deliller ortaya çıkana kadar III. Gordianus'un ilk hükümrانlık yılı olan 238/9'da basılan bu sikkede, Anazarbos'ta bir kutsal spor festivalinin yapıldığını ve bu etkinliğin şehirdeki balık yetiştiricilerinin veya sendikasının parasal katkılarıyla gerçekleştirildiğinin anlatıldığını düşünmek yanlış olmayacaktır. 238 yılından 260⁷⁸ yılına kadar yaklaşık 20 yıl boyunca III. Gordianus, T. Gallus ve I. Valerianus adına basılan sikkelerde görülen balıkçı figürü bu sendika veya kurumun şehir ekonomisinde aldığı etkin rolü temsil ediyor olmalıdır.

Yukarıda incelenen sikkelerin de gösterdiği gibi, Kilikia şehir sikkeleri bölgenin ekonomik tarihi yanında sosyal ve kültürel mirası konusunda paha biçilmez bilgiler taşımaktadır. Bu nedenle arkeolojik kazılar ve yazıt araştırmalarında sikkeler her zaman başvuru kaynağı olarak görülmelidir. Kazı ve müze kayıtlarındaki sikkelerin derlenip yayınlanması bu konularda çalışma yapacak olan araştırmacılar açısından büyük önem taşımaktadır.

KAYNAKLAR

Dio	Dio, Cassius "Roman History", London 1955.
E. Guhl and W. Koner 1875	"The Life of The Greeks and Romans, Described from Antique Monuments." (translated from German by F. Hueffer). London 1875
Gough 1952	Gough, Michael, "ANAZARBOS," Anatolian Studies, s. 85-150.
Howgego	Howgego, C.J., "Greek Imperial Countermarks", London 1985.
Aelius Lampridius,	'Historia Augusta II', 'Antonius Elagabalus' London 1993.
Plinius,	Caius Secundus, 'Natural History', 1847.
	Plutarch "Makers of Rome, Mark Antony", London 1965.
Sayles 2002	Sayles, Wayne, "Roman Pisciculture", The Celator, Vol. 16, No. 12, S. 47, December 2002.
Sayles 2011	Sayles, Wayne, "Early Dated Anazarbos Coins", The Celator, Vol. 25, No. 5, S. 45-46, May 2011.
Scarre 1995	Scarre, Chris "Chronicle of the Roman Emperors," New York 1995.
	Suetonius "The Twelve Caesars", London 1979.
Tacitus	Tacitus, Cornelius, "The Annals of Imperial Rome," London 1989.
Tahberer 2014	Tahberer, B, "B. Tahberer Birikimi Antik Kilikia Sikkeleri Derlemesi, Vancouver, BC 2014.
Wright 2008	Wright, Nicholas L. "Anazarbos and the Tarkondimotid Kings of Kilikia,
Wright 2012	Wright, Nicholas L. "The house of Tarkondimotos: a late Hellenistic dynasty between Rome and the East," Anatolian Studies 62 (2012): 69-88.
Ziegler 1993	Ziegler, R., Kaiser, Heer und Städtisches Geld: Untersuchungen zur Münzprägung von Anazarbos und anderer ostkilikischer Städte, Wien.
Ziegler 1985	Ziegler, R., Stadtische Prestige und kaiserliche Politik, Düsseldorf 1985.
Ziegler 2001	Ziegler, R., "Ergänzungen zum Münzcorpus der Stadt Anazarbos in Kilikien," Jahrbuch für Numismatik und Geldgeschichte, Band XLVIII/XLIX 1998/99, München 2001.
Ziegler 2001	Ziegler, R., "Weitere Ergänzungen zum Münzcorpus der Stadt Anazarbos in Kilikien," Jahrbuch für Numismatik und Geldgeschichte, Band XLVIII/XLIX 23-35, München 2011.

⁷⁸ I. Valerianus (253-260) adına basılan sikkelerin tamamı 253/4 (BOC = 272) tarihli olmakla beraber bu kadar çeşit ve sayıdaki sikkelerin aynı yıl basılmış olduğunu düşünmek mantıklı değildir. Sasanilere karşı yapılan sefer nedeniyle bölgede uzun zaman kalan bu imparator için basılan sikkelerde neden hep aynı tarihin kullanıldığı ayrı bir araştırmanın konusu olacaktır.